

Vergaderjaar 1985–1986

18 620

Wijziging van een aantal bepalingen in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, de Faillissementswet en de Uitvoeringswet betreffende het Europees Verdrag inzake de Rechtspositie van migrerende werknemers

Nr. 6

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 31 oktober 1985

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden in het algemeen instemmen met het onderhavige voorstel tot wet. Ten aanzien van de artikelen hadden zij een aantal vragen en opmerkingen, zoals hieronder worden weergegeven.

Het lid van de G.P.V.-fractie stemde ermee in, dat enkele vereenvoudigingen worden aangebracht in de regeling betreffende de burgerlijke stand alsmede dat voorzien wordt in enkele in de praktijk ervaren manco's. Dit lid had echter ten aanzien van enkele onderdelen vragen en bedenkingen. Deze zijn onder de artikelen opgenomen.

Met voldoening hebben wij geconstateerd dat de fractie van de P.v.d.A. en de G.P.V. in het algemeen konden instemmen met het voorliggende wetsvoorstel.

Artikelen

Artikel 7

Het lid van de G.P.V.-fractie stemde met de voorgestelde wijziging in. Wel vroeg dit lid of de zinsnede «die niet onder zijn gezag zijn gesteld» wel aansluit bij de feitelijke situatie. Normaliter zal immers geen sprake zijn van onder gezag stellen van een minderjarige maar van onder gezag staan krachtens geboorte uit ouders die het gezag over hem uitoefenen. Is het daarom niet beter te lezen «die niet onder zijn gezag staat»? Deze formulering sluit ook beter aan bij artikel 241, eerste lid, aldus dit lid.

Het voorstel van het lid van de G.P.V.-fractie tot wijziging van het slot van artikel 7, derde lid, hebben wij overgenomen. Hierbij zij aangetekend dat het hier gaat om een terminologische wijziging die geen verandering brengt in de inhoud van het artikellid.

Artikel 20

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich vinden in de voorstellen met betrekking tot artikel 20, derde lid, maar vroegen zich af of een onvolledig ingevulde akte geen extra bezwaren met zich zou brengen en zo ja, welke.

De omstandigheid dat een akte als bedoeld in artikel 20 Boek 1 BW onvolledig is, omdat de geslachtsnaam of voornaam of beide gegevens niet vermeld zijn, betekent hoogstens dat de identiteit van het kind onvolledig is. Dit zal evenwel, gelet op de bijzondere situatie waarop de akte betrekking heeft, geen aanleiding geven tot problemen.

Overigens werd voor de inwerkingtreding van de wet van 23 april 1975, tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Tijdelijke Wet huurkoop onroerend goed, Stb. 202, de geslachtsnaam van het kind ook niet in de akte vermeld. In de praktijk heeft dit, voor zover ons bekend, nimmer problemen opgeleverd.

Het onderhavige voorstel laat aan de ouders de vrijheid om te bepalen of zij de geslachtsnaam en voornamen in de akte vermeld willen zien.

Het lid van de G.P.V.-fractie vond het een verbetering dat de mogelijkheid geopend wordt van een als levenloos aangegeven kind de voornaam op te nemen in de akte. Dit lid kon zich minder voorstellen welke bezwaren er in de praktijk kunnen bestaan tegen vermelding van de geslachtsnaam. Is daarover meer bekend dan uit het advies van de Permanente Commissie van advies blijkt?

Uit het feit, dat voorgesteld wordt zoveel mogelijk tegemoet te komen aan onderscheiden wensen van ouders maakte dit lid op, dat het ook mogelijk zal zijn alleen de geslachtsnaam dan wel alleen de voornaam van het kind in de akte op te nemen. Kan dit niet duidelijker tot uitdrukking worden gebracht door de laatste zinsnede van het derde lid te lezen als «voor zover de ouders dit wensen»?

Hetzelfde lid wees er voorts op, dat in het van overeenkomstige toepassing verklaarde artikel 17 sprake is van de geslachtsnamen en voornamen van meer personen. Verdient het daarom geen aanbeveling in het derde lid te lezen «geslachtsnaam en voornamen van het kind»?

Andere bezwaren uit de praktijk tegen vermelding van de geslachtsnaam dan de door de Permanente Commissie van advies in haar brief van 17 augustus 1979 genoemde bezwaren, zijn ons niet bekend. Het lid van de G.P.V.-fractie gaat er terecht van uit dat het voorgestelde derde lid van artikel 20 de mogelijkheid opent dat de akte hetzij alleen de geslachtsnaam hetzij alleen voornamen vermeldt. De door dit lid voorgestelde wijzigingen in de formulering van het slot van het derde lid hebben wij overgenomen.

Artikel 25

Het lid van de G.P.V.-fractie kon zich voorstellen dat in een herziene Gemeentewet het uitvoerige artikel 183 niet meer zal worden opgenomen. Vervanging van dit artikel door toevoeging van enkele woorden aan artikel 25 van Boek 1 van het BW is echter wel het andere uiterste. Hiermee wordt een zeer oud discussiepunt over de verantwoordelijkheid voor de burgerlijke stand en de positie van de ambtenaar van de burgerlijke stand op basis van een zeer summiere toelichting beslist. Dit lid zou een meer inhoudelijke motivering op prijs stellen en ook graag enig inzicht krijgen in de wijze waarop de positie van de ambtenaar van de burgerlijke stand nader zal worden geregeld.

Zal de gemeenteraad benoemende instantie blijven? Hoe oordelen de bewindslieden over de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur voor het werk van de ambtenaar van de burgerlijke stand? Blijft zijn onafhankelijkheid ten opzichte van het gemeentebestuur gehandhaafd?

Delen de bewindslieden het standpunt van dit lid, dat de ambtenaar van de burgerlijke stand slechts in oneigenlijke zin als gemeentebestuurder kan worden beschouwd? Welke consequenties heeft dit voor de regeling van de rechtspositie van deze functionaris? Moet hiervoor gedacht worden aan een afzonderlijke op artikel 125 van de Ambtenarenwet gebaseerde regeling? Is het ook de bedoeling speciale benoemingseisen te stellen, zo vroeg het lid van de G.P.V.-fractie.

De reden van de overheveling, waarmee overigens geen materiële wijziging van de desbetreffende bepalingen wordt beoogd, is dat de taakvervulling door de ambtenaar van de burgerlijke stand is geregeld in het Besluit Burgerlijke Stand (Besluit van 21 juni 1969, Stb. 326), zodat het voor de hand ligt de daaraan verwante bepalingen van artikel 183 van de Gemeentewet eveneens in dat Besluit onder te brengen.

Voorts is de vraag gesteld van de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur voor het werk van de ambtenaar van de burgerlijke stand. De ambtenaar van de burgerlijke stand is, voor wat zijn optreden in die hoedanigheid betreft, onttrokken aan de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur en neemt als zodanig een onafhankelijke positie in. Controle op zijn werk als ambtenaar van de burgerlijke stand wordt op grond van artikel 8 van het Besluit Burgerlijke Stand indirect uitgeoefend door het openbaar ministerie. Anders dan het lid van de G.P.V.-fractie zouden wij deze ambtenaar niet willen zien als een gemeenteambtenaar in oneigenlijke zin, maar eerder als een bijzondere gemeenteambtenaar. Evenals andere gemeenteambtenaren wordt hij immers aangesteld en bezoldigd door het gemeentebestuur. Anders dan andere gemeenteambtenaren neemt hij echter voor wat betreft zijn taakvervulling als ambtenaar van de burgerlijke stand een onafhankelijke positie in. In verband met die bijzondere functie bevat artikel 183 van de huidige Gemeentewet enkele bijzondere rechtspositionele bepalingen, die in ons voorstel zullen worden overgebracht naar het Besluit Burgerlijke Stand. Voor de overige onderwerpen zijn rechtspositie betreffende, geldt artikel 125, tweede lid, van de Ambtenarenwet. Dit artikel is immers blijkens de aanhef van toepassing op gemeenteambtenaren voor zover de in het eerste lid genoemde rechtspositionele onderwerpen niet bij of krachtens een andere wet dan de Ambtenarenwet zijn geregeld. Aangezien met de overheveling van artikel 183 van de Gemeentewet, zoals gezegd, geen inhoudelijke wijziging wordt beoogd, is het ook niet de bedoeling ten opzichte van de bestaande regeling extra benoemingseisen te stellen.

Artikel 28

De bescherming van de persoonlijke levenssfeer is, zo merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie op, een zeer belangrijke zaak, zoals ook door hen was benadrukt bij de behandeling van het wetsontwerp betreffende de transsexuelen. Het is dan ook een goede zaak, dat van geboorteaktes slechts de uittreksels kunnen worden afgegeven. Dit verheelt niet, dat bij voorbeeld kaartsystemen in gemeentehuizen van kleine gemeenten voor velen toegankelijk kunnen zijn en dat vele gegevens gemakkelijk de openbaarheid bereiken. Welke maatregelen denkt de minister te nemen om dit tegen te gaan, c.q. is de toekomstige wetgeving voldoende om dit soort eenvoudige lekken te dichten?

Voor zover met de toekomstige wetgeving wordt bedoeld op het onlangs ingediende voorstel van Wet persoonsregistraties (kamerstukken II, 1984-1985, 19 095, nrs. 1-3) zij opgemerkt dat ingevolge artikel 8 van het wetsvoorstel de houder van een persoonsregistratie dient zorg te dragen voor de nodige voorzieningen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de registratie tegen verlies of aantasting van de gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking daarvan. Het niet nakomen van deze en andere verplichtingen kan er toe leiden, dat de houder aansprakelijk wordt gesteld voor de daardoor ontstane schade van materiële of immateriële aard of dat hem door de rechter wordt bevolen maatregelen te treffen tot herstel van de gevolgen van zijn gedrag (zie de artikelen 9 en 10 van het wetsvoorstel). Houders van persoonsregistraties binnen en buiten de overheid zullen zich daardoor waar nodig aangespoord voelen meer inhoud te geven aan hun verantwoordelijkheid voor een goede beveiliging van die registraties.

Ingevolge artikel 2, tweede lid, van het wetsvoorstel zal de genoemde wet evenwel niet van toepassing zijn op openbare registers die bij de wet zijn ingesteld. Dergelijke registers zijn door de wetgever onderworpen aan een apart regiem, dat op het doel en de functie van die registers is afgestemd. Daarbij zijn in de regel ook de nodige voorzieningen getroffen om een zorgvuldig beheer en gebruik van die registers te verzekeren. Dit geldt mede voor de registers van de burgerlijke stand. Zo is in artikel 14 van het Besluit Burgerlijke Stand bepaald, dat slechts de bewaarders, de ambtenaren van de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters en het openbaar ministerie inzage mogen nemen van de registers. Dat betekent dat de ambtenaren van de burgerlijke stand en de besturen van de gemeenten waar zij werkzaam zijn, er voor dienen te zorgen dat de registers niet voor anderen toegankelijk zijn. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat zij die taak ook in de kleinere gemeenten niet naar behoren vervullen. Dat neemt niet weg dat bij de zeer onlangs door de commissie-Mulder aangevangen studie naar eventuele wijzigingen in de regelgeving met betrekking tot de inrichting en werkwijze van de burgerlijke stand tevens aandacht zal worden besteed aan vragen rond de toegankelijkheid en beveiliging van de registers.

In dit verband willen wij er nog op wijzen dat ook bij het beheer van de bevolkingsregisters op dit punt de nodige zorgvuldigheid wordt betracht. In het Besluit bevolkingsboekhouding zijn daartoe gedetailleerde voorschriften gesteld (zie onder meer de artikelen 90 e.v.). De vraag op welke wijze hieraan uitwerking dient te worden gegeven in de toekomstige wetgeving inzake de gemeentelijke bevolkingsadministratie, is thans in studie bij het departement van Binnenlandse Zaken.

Waarom zou het niet nodig zijn uit andere akten slechts een uittreksel te verkrijgen?, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie. In dit verband stelden deze leden de vraag, hoe kan worden voorkomen dat ook indien de ouders uitdrukkelijk hebben verzocht de gegevens omtrent de geboorte niet door te geven aan kerkelijke instanties, deze gegevens toch door de bevolkingsadministratie aan derden worden verstrekt. Tevens vroegen zij zich af, of de regering een oplossing kan bieden voor het gewetensconflict waarin genees- en verpleegkundigen worden gebracht die ingevolge de wet verplicht zijn van een geboorte aangifte te doen, indien de ouders daartoe niet bereid zijn omdat zij niet legaal in Nederland verblijven.

De wettelijke verplichting om het adres van de ouders te vermelden, heeft verscheidene verpleegkundigen inmiddels voor de uiterst moeilijke keus geplaatst tussen de plicht medische bijstand te verlenen enerzijds en de wettelijke aangifteplicht anderzijds, zo stelden deze leden.

De in artikel 28 voorgestelde verdergaande beperking van de openbaarheid van de registers van de burgerlijke stand heeft alleen betrekking op akten van geboorte.

Wij achten het niet noodzakelijk ten aanzien van de andere akten van de burgerlijke stand verdergaande beperkingen met betrekking tot de openbaarheid te stellen omdat in deze akten – in tegenstelling tot de geboorteakte – niet zodanige persoonlijke gegevens, van bijzonder gevoelige aard, voorkomen dat een verder strekkende beperking van de openbaarheid wenselijk moet worden geacht.

De verstrekking van persoonsgegevens aan kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag vindt plaats op basis van de Wet Bevolkings- en Verblijfsregisters en het Besluit bevolkingsboekhouding. De ambtenaar van de burgerlijke stand is bij deze gegevensverstrekking niet betrokken, maar is op basis van het Besluit bevolkingsboekhouding gehouden zijn medewerking te verlenen aan de bijhouding van de bevolkingsregisters.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken heeft in zijn brief van 1 november 1984 aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn beleidsvoornemens met betrekking tot de bevolkingsadministratie (de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie) ontvouwd.

In de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (GBA) is het gegeven van de kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke overtuiging niet opgenomen. Met de kerken wordt overleg gevoerd over de gevolgen van het niet meer opnemen van de kerkelijke gezindte en over de eventuele overgangsregeling.

Het gewetensconflict waarin genees- of verpleegkundigen kunnen verkeren bij de aangifte van bevallingen van illegaal in Nederland verblijvende vrouwen, is onder meer gesignaleerd in een artikel van dr. J. J. H. M. Daniëls, voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunde in het blad *Medisch Contact* van 19 oktober 1984. Wij zien evenwel geen aanleiding om in geval van een illegaal verblijf uitzonderingen toe te staan op deze aangifteplicht of ten aanzien van de ingevolge artikel 17 Boek 1 BW in de geboorteakte te vermelden gegevens, waartoe ook de vermelding van de woonplaats van de moeder behoort.

Kan voorts enig nader inzicht gegeven worden in de personen, die in feite een reëel belang zouden kunnen hebben bij een afschrift van de geboorteakte, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie. Op welke wijze kan men in beroep gaan tegen de afwijzing van een afschrift van de geboorteakte. Het tijdsverloop van een AROB-procedure zal toch vaak zo lang zijn, dat allerlei termijnen, waaraan men zich zal moeten houden, verstreken zijn, aldus de leden van de P.v.d.A.-fractie.

Het lid van de G.P.V.-fractie kon zich in het algemeen verenigen met de voorgestelde regeling inzake de openbaarheid van de registers van de burgerlijke stand. Dit lid ging ervan uit, dat de beperking van de openbaarheid van de registers niet in de weg staat aan de gebruikelijke informatieverstrekking aan onder meer de pers en het bedrijfsleven over gedane aangiften van geboorte, overlijden en huwelijk.

Moet worden aangenomen, dat tegen een beschikking inzake de afgifte van een volledig afschrift of uittreksel in principe de mogelijkheden van de Wet AROB openstaan, zo vroeg dit lid tenslotte.

Tot de personen die een gerechtvaardigd belang hebben bij de verkrijging van een volledig afschrift of uittreksel rekenen wij in het bijzonder degenen op wie de desbetreffende akte betrekking heeft. Voorts kan gedacht worden aan personen, die in het kader van een gerechtelijke procedure bijvoorbeeld een adoptie of in verband met een huwelijksluiting een volledig afschrift van de geboorteakte nodig hebben.

Tegen de afwijzing van een verzoek om afgifte van een volledig afschrift of uittreksel staat beroep open op grond van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen. Op grond van deze wet kan degene die door deze afwijzende beschikking rechtstreeks in zijn belang is getroffen daartegen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand een bezwaarschrift indienen.

Het is ons, bij gebreke van enige nadere concretisering, niet duidelijk welke termijnen – zoals de leden van de P.v.d.A.-fractie stellen – zullen zijn verstreken door het verloop van een AROB-procedure.

De voorgestelde beperking van de openbaarheid van de registers van geboorten behoeft de informatieverstrekking terzake aan pers en bedrijfsleven niet te belemmeren zij het dat de informatieverstrekking dient te geschieden met inachtneming van hetgeen in het nieuwe tweede lid van artikel 28 is bepaald.

Dit betekent dat alleen die informatie mag worden verstrekt die aan een beredeneerd uittreksel van een geboorteakte kan worden ontleend. Tegen een beschikking inzake de afgifte van een volledig afschrift of een uittreksel van een geboorteakte is beroep op grond van de Wet-AROB mogelijk.

Artikel 29, lid 4

Wie bepaalt, nu niet alleen bij kennelijke schrijf- en spelfouten, maar ook bij «kennelijke fouten» de officier van justitie bevel kan geven tot verandering in de akte, wat een «kennelijke fout» is, als de officier niet aan het verzoek van de belanghebbende wil voldoen, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie.

In het door de leden van de P.v.d.A.-fractie geschetste geval dat een officier van justitie weigert het artikel 29, lid 4, bedoelde bevel te geven omdat hij van mening is dat er geen sprake is van een kennelijke fout kan de betrokkene zich op grond van het eerste lid van artikel 29 Boek 1 BW tot de rechtbank wenden met het verzoek om verbetering van de desbetreffende akte te gelasten.

Artikelen 35 en 36

Het lid van de G.P.V.-fractie had bedenkingen tegen het vervallen van het tweede lid van artikel 36. Dit lid vroeg of het arrest van de Hoge Raad van 4 juni 1982 wel noopt tot een dergelijk voorstel. Reeds nu is het recht van ouders om toe te stemmen in het huwelijk van hun kinderen, ook afgezien van het tweede lid van artikel 36, niet onbeperkt. Bovendien zal het belang van een rechterlijke tussenkomst verder verminderen als de meerjarigheids-grens op 18 jaar zal zijn gesteld, terwijl in dat geval de redelijkheid van het vereiste van ouderlijke toestemming nog duidelijker spreekt.

Hetzelfde lid meende, dat het vermijden van een absoluut vetorecht nog niet behoeft te leiden tot een algemene bevoegdheid van minderjarigen om zich tot de kantonrechter te wenden. Zal zo'n algemene bevoegdheid, die niet aan bepaalde voorwaarden is gebonden, niet gemakkelijk kunnen leiden tot een argument om ouderlijke toestemming af te dwingen?

Kunnen de bewindslieden voorts enig inzicht verschaffen in de wijze waarop de kantonrechters zich tot nu toe van hun uit artikel 36 voortvloeiende taak kwijten? Hoe vaak wordt toepassing van dit artikel gevraagd, hoe vaak wordt toestemming verleend? Welke procedure pleegt te worden gevolgd?

Het huidige tweede lid van artikel 36 bepaalt dat vervanging van de op grond van artikel 35 Boek 1 BW vereiste toestemming niet geoorloofd is, indien een ouder, die het gezag over zijn wettig kind uitoefent, zijn toestemming weigert. In het arrest van 4 juni 1982 (Rechtspraak van de Week 1982, nr. 118) overweegt de Hoge Raad:

«In geval van een niet, of niet redelijk gemotiveerde weigering van een toestemming tot huwen aan een wettig kind van huwbare leeftijd door een ouder die het gezag over een kind uitoefent, is toepassing van het bepaalde in artikel 36, tweede lid, Boek 1 BW niet verenigbaar met het in artikel 12 Verdrag van Rome aan mannen en vrouwen van huwbare leeftijd toegekende recht te huwen. Daarbij is van belang dat het verdrag het recht om te huwen toekent aan mannen en vrouwen van huwbare leeftijd, en niet slechts aan meerderjarigen.

Het feit dat artikel 12 spreekt van «een recht te huwen (...) volgens de nationale wetten welke de uitoefening van dit recht beheersen» kan niet betekenen dat de nationale wetten de uitoefening van het bij het verdrag toegekende recht kunnen onderwerpen aan een onbeperkt vetorecht van een ander dan degenen die wil huwen. Wel kan de nationale wet voorschrijven dat een door een minderjarige te sluiten huwelijk de toestemming behoeft van diens ouders, maar de daarin gelegen beperking van de mogelijkheid voor minderjarigen om te huwen kan – zonder dat aan het in artikel 12 Verdrag van Rome erkende recht tekort zou worden gedaan – niet zover gaan dat aan de ouders of aan een van hen een absoluut, aan rechterlijke controle onttrokken, vetorecht zou worden toegekend.»

Deze overwegingen leiden er toe dat vervanging van een weigering van een ouder, die het gezag over zijn wettig kind uitoefent, mogelijk dient te zijn. Schrapping van het tweede lid van artikel 36 is gelet op het hierboven weergegeven arrest noodzakelijk.

In dit verband zij er nog op gewezen dat de Hoge Raad in zijn arrest van 1 februari 1974 (NJ 1974, 283) het in het tweede lid van artikel 36 vervatte verbod reeds heeft genuanceerd door te overwegen dat het tweede lid niet elk geval op het oog heeft, waarin een ouder niet bereid is door zijn toestemming zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van het huwelijk van zijn minderjarig kind, maar alleen het geval waarin die ouder

uitdrukkelijk te kennen geeft de totstandkoming van dat huwelijk onwenselijk te achten en daarom zijn toestemming daartoe te weigeren.

Opgemerkt zij dat in het huidige eerste lid van artikel 36 Boek 1 BW niet uitdrukkelijk de gronden worden genoemd waarop de vervangende toestemming kan worden verkregen. In de praktijk is criterium voor het verlenen van de toestemming of deze in het belang van de minderjarige is.

Dit criterium zal ook gehanteerd worden indien de kantonrechter wordt geconfronteerd met een verzoek om vervangende toestemming in verband met de weigering van een ouder die het gezag over zijn wettig kind uitoefent.

Met betrekking tot de procedure zij opgemerkt dat de kantonrechter ingevolge artikel 39, tweede lid, Boek 1 BW beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van hen wier toestemming is vereist. In het geval van een weigerachtige ouder, zal deze door de kantonrechter worden gehoord, althans worden opgeroepen. Ook bloed- en aanverwanten van de minderjarige kan de kantonrechter horen. Het is ons niet bekend in hoeveel gevallen vervangende toestemming op grond van artikel 36 Boek 1 BW wordt verzocht. Statistische gegevens terzake ontbreken.

Artikel 43

Het lid van de G.P.V.-fractie stemde in met het voorstel de huwelijksafkondiging te doen vervallen. Hij vroeg of uit het tweede lid moet worden afgeleid, dat er een zekere aanspraak bestaat op voltrekking van een huwelijk in een andere gemeente? Zijn de gemeentebesturen bevoegd faciliteiten voor het voltrekken van huwelijken in principe te beperken tot inwoners van de gemeente?

Ingevolge het tweede lid van artikel 43 zal een gemeente moeten meewerken aan de voltrekking van een huwelijk tussen personen die niet in die gemeente woonachtig zijn. De gemeenten hebben niet de bevoegdheid om via een verordening de mogelijkheid van een huwelijksvoltrekking uit te sluiten voor hen die niet woonachtig zijn in de gemeente (zie in dit verband de artikelen 193 en 194 Gemeentewet).

Artikel 49

Zonder te ontkennen, dat het niet-doorgaan van een huwelijk reële, financiële schade kan opleveren, informeerden de leden van de fractie van de P.v.d.A. of alle geleden verliezen mogen worden teruggevorderd? In de eerste plaats zou dat van begin af aan kwade trouw van de wederpartij kunnen veronderstellen, bij voorbeeld bij aankoop en/of inrichting van een woning. Is het redelijk het fluctueren van de marktprijs van woningen op één partij af te wentelen? Aan welke vereiste moet worden voldaan, alvorens de rechtsoverdracht ontstaat? Moet werkelijk zijn gezegd, dat het huwelijk niet doorgaat of moet een termijn verstreken zijn, zo ja, hoe lang na de aangifte?

Geeft deze bepaling, zo ruim gesteld, geen aanleiding voor een eisende partij, die te kwader trouw is, te gemakkelijk eventuele verliezen op een ander af te wentelen, zo vroegen deze leden.

Voor vergoeding op grond van artikel 49, tweede lid, komt alleen in aanmerking schade van stoffelijke aard. Voorts is de schadevergoeding beperkt tot de werkelijk geleden verliezen. De vergoeding kan geen betrekking hebben op winstderving. Het gaat hierbij om kosten die hun onmiddellijke grondslag vinden in het voorgenomen huwelijk (zie rechtbank 's-Hertogenbosch 30 september 1983, NJ 1984, 646). Hierbij zij aangetekend dat de rechter de bevoegdheid heeft om de vordering af te wijzen, ook al zijn de objectieve voorwaarden voor toewijzing vervuld. Voor de ontvankelijkheid van de vordering is op grond van het huidige artikel 49, tweede lid, vereist, dat afkondiging van het huwelijk heeft plaatsgevonden. Ingevolge het in het onderhavige wetsontwerp voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel 49 dient er een akte van huwelijksaangifte te zijn opgemaakt. In het eerste

lid van artikel 49 wordt gesproken van de niet-ervulling van de trouwbeloften. Deze formulering laat in het midden op welke wijze blijkt dat de trouwbeloften niet zullen worden nagekomen. Het verbreken van de trouwbeloften behoeft niet alleen uit een mededeling van de betrokkene te blijken, maar kan ook op andere wijze duidelijk worden, bij voorbeeld door het spoorloos verdwijnen van de aanstaande huwelijkspartner.

Ingevolge het voorgestelde tweede lid vervalt de vordering door verloop van achttien maanden, te rekenen van de datum van huwelijksaangifte.

Gelet op de hierboven omschreven vereisten ten aanzien van de ontvankelijkheid van de vordering en de aard van de voor vergoeding in aanmerking komende schade, zijn wij van mening dat misbruik van deze mogelijkheid tot schadevergoeding niet behoeft te worden gevreesd. In de praktijk is hiervan niet gebleken.

Artikel 54

Doordat afkondiging van het huwelijk niet meer vereist is, kan men naar de mening van de leden van de fractie van de P.v.d.A. de vraag stellen of diegenen, die de bevoegdheid hebben een huwelijk te stuiten theoretisch in de gelegenheid zullen zijn die stuiting te realiseren, omdat zij niet op de hoogte van de aangifte kunnen zijn, waar dit bij afkondiging theoretisch wel mogelijk is. De garanties in de artikelen 54 en 57, dat de stuiting geëffectueerd zal worden, zijn slechts gelegen in een tijdstip nadat de akte is ingezet, aldus de leden van de P.v.d.A.-fractie.

De afschaffing van de huwelijksafkondiging kan er in theorie toe leiden dat zij die bevoegd zijn tot stuiting van het huwelijk, van deze bevoegdheid geen gebruik maken omdat zij bij gebreke van een huwelijksafkondiging niet op de hoogte zijn van het voorgenomen huwelijk.

Nu gesteld kan worden – zoals de Permanente Commissie van advies voor de zaken van de burgerlijke stand en van nationaliteitsaangelegenheden in haar brief van 10 maart 1980 – dat de huwelijksafkondiging haar functie niet langer meer vervult, moet betwijfeld worden of het vervallen van de huwelijksafkondiging in de praktijk werkelijk een beperking betekent voor tot stuiting bevoegde personen van de mogelijkheden om kennis te nemen van een voorgenomen huwelijk. In dit verband zij er nog op gewezen dat volgens de gegevens van voornoemde Permanente Commissie sedert 1945 geen stuitingen zijn voortgevloeid uit huwelijksafkondigingen.

Artikelen 58 en 61

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden weten of de ambtenaar alleen mag weigeren mee te werken aan een huwelijksaangifte indien aan de vereisten van artikel 58, formeel of materieel, niet voldaan is.

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan ook om andere redenen dan het niet voldoen aan de in artikel 58 geformuleerde vereisten weigeren mee te werken aan een huwelijksvoltrekking. Zo weigert hij zijn medewerking indien er tussen de aanstaande echtelieden een te nauwe graad van bloedverwantschap bestaat (zie artikel 41 Boek 1 BW). Ingevolge artikel 57 Boek 1 BW mag een ambtenaar van de burgerlijke stand, aan wie het bestaan van een der in de artikelen 31–34 en 41–42 Boek 1 BW omschreven huwelijksbeletselen bekend is, niet tot een huwelijksvoltrekking medewerken. De ambtenaar van de burgerlijke stand zal dus moeten nagaan, voordat het huwelijk wordt voltrokken, of de in artikel 58 Boek 1 BW genoemde stukken genoegzaam zijn alsmede of, voor zover dit niet reeds uit die stukken blijkt, aan de andere huwelijksvereisten wordt voldaan.

Artikel 62

Het lid van de G.P.V.-fractie ontving gaarne een nadere motivering van de verlenging van de wachttijd tot veertien dagen. Is de noodzaak hiervan in de tijd gebleken, zo vroeg dit lid.

Wij wijzen er in dit verband op dat ingevolge het huidige eerste lid van artikel 62 Boek 1 BW het huwelijk niet mag worden voltrokken vóór de tiende dag na die der afkondiging, die dag zelf daaronder niet begrepen.

Ingevolge het huidige artikel 44, eerste lid, Boek 1 BW geschiedt de huwelijksafkondiging binnen een week na de aangifte en wel op vrijdag of indien die vrijdag een algemeen erkende feestdag is op de eerste daaraan voorafgaande dag die niet een feestdag is (art. 47 Besluit Burgerlijke Stand).

De afschaffing van de huwelijksafkondiging betekent dat de ambtenaar niet veel tijd zou hebben om de huwelijksbevoegdheid van de aanstaande echtelieden te beoordelen. In verband daarmee wordt voorgesteld de wachttijd te verlengen tot veertien dagen. Deze termijn is op voorstel van de Permanente Commissie van advies voor zaken van de burgerlijke stand en voor nationaliteitsaangelegenheden in het wetsontwerp opgenomen. De Permanente Commissie achtte een dergelijke termijn noodzakelijk ten behoeve van het onderzoek naar de huwelijksbevoegdheid.

Artikel 107. Faillissementswet

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hebben zich afgevraagd of, gezien het feit dat velen inzage hebben in stukken neergelegd ter griffie, het niet reëler zou zijn direct belanghebbenden, de tegenpartij of de procespartij, kosteloos afschrift te verstrekken, terwijl anderen die een recht op inzage en afschrift hebben, voor de onkosten moeten betalen. Wij zijn van oordeel dat aan opneming van een dergelijke bepaling geen behoefte bestaat. Dit omdat het bij de hier bedoelde stukken niet zozeer gaat om stukken die gericht zijn op processuele partijverhoudingen, als wel om stukken betrekking hebbend op de meest belangrijke verrichtingen van de curator en andere gebeurtenissen tijdens de afwikkeling van een faillissement of surséance van betaling, uit welke stukken de financiële situatie van de gefailleerde of gesurseëerde schuldenaar kan worden gekend. Voor de bij inzage en afschrift van die stukken meest belanghebbende categorie van personen, namelijk de schuldeisers, geeft het huidige artikel 107 Faillissementswet reeds een door de leden van voornoemde fractie niet aangevochten regeling, inhoudend dat deze tegen betaling van de kosten afschrift van bedoelde stukken kunnen krijgen. Het nu voorgestelde nieuwe tweede lid bevat eenzelfde regeling voor anderen die recht op inzage en afschrift hebben. Het bij of krachtens artikel 13 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken bepaalde is overigens van toepassing.

De Minister van Justitie,
F. Korthals-Altes

De Staatssecretaris van Justitie,
V. N. M. Korte-van Hemel